

آموزش پایان نامه نویسی

مؤلفان:

دکتر علی اکبر کمالی نهاد

عضو هیئت علمی گروه آموزش زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان تهران

زینب میرزایی

مرصه عزیزی

انتشارات زوار

سرشناسه	:	کمالی نهاد، علی اکبر، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	:	آموزش پایان نامه نویسی / مولفان علی اکبر کمالی نهاد، زینب میرزایی، مرضیه عزیزی.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات زوار، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۰ ص.؛ مصور (رنگی)، جدول.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۴۰۱۵۸۱-۶
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	پایان نامه ها-- شیوه نامه
موضوع	:	manuals -- StyleDissertations, Academic
موضوع	:	طرح نویسی در تحقیق
موضوع	:	Proposal writing in research
شناسه لا	:	میرزایی، زینب، ۱۳۶۶ اردیبهشت -
شناسه ا	:	عزیزی، مرضیه، ۱۳۶۹ -
رده سی	:	۲۳۶۹LB
رده بند	:	۴۲/۰۰۱
شماره کتابخانه	:	۶۳۴۰۹۰

انتشارات زوار

آموزش پایان نامه نویسی

مؤلفان:
 دکتر علی اکبر کمالی نهاد، زینب میرزایی، مرضیه عزیزی
 نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۴۰۰
 شمارگان: ۲۲۰ نسخه
 تنظیم و صفحه آرایی: منیژه گلستانی
 طرح جلد: فرشید خالقی
 چاپ و صحافی: /
 شابک: ۹۷۸-۶۰۴-۳۰۱-۵۸۱-۶

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، خ ۱۲ فروردین، نبش خیابان وحید نظری، شماره ۳۳
 تلفن: ۶۶۴۶۲۵۰۳ - ۶۶۴۸۲۳۲۳ نمایان: ۶۶۴۸۲۳۲۴
 ارتباط با مؤلفان: ۰۹۱۸۸۶۳۰۱۷۶
 قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

• فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
-------	----

فصل اول:

کلیات پژوهش (مبانی نظری و تاریخی بحث)

بیان مسأله	۱۷
اهمیت و ضرورت پژوهش	۱۸
نوشتن چیست؟	۱۹
نویسنده کیست؟	۲۱
۱- صداقت	۲۱
۲- امانتداری	۲۱
راهکارهایی برای کسب مهارت در نویسندگی	۲۲
۱- تمرین و مطالعه فراوان	۲۲
۲- داشتن طرح و نقشه در نوشتن	۲۳
۳- تقلید از نویسندگان بزرگ	۲۴
۴- شناخت اصول نوشته‌های مختلف	۲۴
۵- دوری از شتاب‌زدگی	۲۶
۶- پروراندن موضوع و افزایش قدرت تحلیل و توصیف	۲۶
انواع نوشتار	۲۷
انواع نوشته‌های ادبی	۲۸
۱- داستان	۲۸
۲- سفرنامه	۲۸
۳- زندگی‌نامه	۲۹

۲۹	۴- نمایشنامه
۳۰	۵- فیلمنامه
۳۱	۶- متن ادبی
۳۲	نوشته‌های معیار و رسمی
۳۳	۱- نامه‌های اداری
۳۳	۲- نوشته‌های دانشگاهی و علمی
۳۴	الف- کتاب
۳۵	ب- مقاله
۳۶	ج- طرح‌های پژوهشی
۳۷	د- پایان‌نامه
۳۸	اهمیت پایان‌نامه در جامعه دانشگاهی
۳۹	جایگاه پایان‌نامه در پژوهش‌های علمی در سایر کشورها
۴۱	آسیب‌شناسی پایان‌نامه نویسی و موانع پژوهش در ایران
۴۲	۱- ضعف‌های فردی دانشجو
۴۳	۲- ضعف‌های فرهنگی
۴۴	۳- فقدان امکانات پژوهشی

فصل دوم:

بخش مقدماتی و تدوین طرح پایان‌نامه (پروپوزال)

۴۹	انتخاب موضوع و نکات اساسی در آن
۵۱	سامانه‌های ثبت موضوع پایان‌نامه و رساله
۵۱	۱- ایرانداک
۵۴	چگونگی ثبت پایان‌نامه در تارنمای پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران
۶۲	مراحل ثبت عنوان پیشنهادی پروپوزال در سامانه ایرانداک
۶۷	راهنمای جلوگیری از تکراری بودن موضوع پایان‌نامه
۶۷	چگونه جست‌وجو کنیم؟
۶۸	کجا جست‌وجو کنیم؟
۶۸	نکات مهم در ثبت پایان‌نامه
۶۹	۲- سایت سیکا

۷۰		مراحل استعلام سایت سیکا
۷۴		سامانه مدیریت امور پژوهشی (پژوهش یار)
۷۶		۱- سامانه طرح های تحقیقاتی
۷۶		۲- سامانه پایان نامه ها
۷۷		۳- سامانه مقالات
۷۷		۴- فعالیت های پژوهشی اعضای هیئت علمی
۷۷		نحوه ثبت نام در سامانه مدیریت امور پژوهشی (پژوهشیار)
۸۳		انتخاب اساتید راهنما و مشاور
۸۶		پروپوزال
۸۶		بیان مسئله (طرح تحقیق)
۹۰		اهمیت و ضرورت پژوهش
۹۱		پیشینه پژوهش
۹۲		الف- پژوهش های داخلی
۹۴		ب- پژوهش های خارجی
۹۶		اهداف تحقیق
۹۶		ویژگی های مهم اهداف تحقیق
۹۷		هدف کلی
۹۷		اهداف فرعی
۹۷		سؤالات تحقیق
۹۸		فرضیه یا فرضیه های پژوهش
۹۹		روش مطالعه و انواع آن
۹۹		تقسیم بندی براساس بعد زمانی
۹۹		تقسیم بندی براساس هدف تحقیق
۱۰۰		تقسیم بندی براساس نحوه گردآوری داده ها
۱۰۵		روش تجزیه و تحلیل آماری داده ها
۱۰۶		واژگان کلیدی و متغیرهای تحقیق
۱۰۸		محدودیت ها و مشکلات احتمالی و راه های کاهش آن ها

فصل سوم:

شرایط و قواعد نگارشی و ویرایشی تدوین پایان نامه و رساله

شرایط و قواعد نگارشی پایان نامه و رساله	۱۱۱
فصل نخست پایان نامه	۱۱۲
فصل دوم پایان نامه	۱۱۳
فصل سوم پایان نامه	۱۱۶
فصل چهارم پایان نامه	۱۱۸
فصل پنجم و نهایی پایان نامه	۱۲۰
پیشنهادهای پژوهشگر	۱۲۱
پیشنهادهای پژوهشگر آتی	۱۲۱
شرایط و قواعد ویرایشی تدوین پایان نامه و رساله	۱۲۲
کاربرد علائم نگارشی (نمونه گذاری)	۱۲۳
معرفی مهم ترین علائم نگارشی و کاربرد آن ها	۱۲۵
نکات مهم و کلی درباره رسم الخط پایان نامه نویسی	۱۳۰
شیوه مستندسازی متون پژوهش	۱۳۵
رفرنس دهی یا ارجاع دهی	۱۳۵
شیوه های استناد برون متنی	۱۳۶
الف) شیوه نامه شیکاگو	۱۳۶
ب) شیوه نامه ونگوور	۱۳۶
شیوه های استناد درون متنی	۱۳۷
الف) شیوه نامه انجمن روانشناسی آمریکا (APA)	۱۳۷
ب) شیوه نامه انجمن زبان مدرن آمریکا (MLA)	۱۳۸
ارجاع دهی خارج از متن	۱۳۸
۱- ارجاع دهی کتاب تألیفی	۱۳۸
۲- ارجاع دهی کتاب ترجمه	۱۳۸
۳- ارجاع دهی مجله	۱۳۸
۴- ارجاع دهی مقاله اینترنتی	۱۳۹

- ۵- ارجاع دهی مقاله برخط (آنلاین / اینترنتی) ۱۳۹
- ۶- ارجاع دهی پایان نامه ۱۳۹
- ۷- ارجاع دهی سخنرانی (کاست و برنامه تلویزیونی) ۱۳۹
- ۸- ارجاع دهی بدون ذکر ناشر و محل انتشار ۱۳۹
- ۹- ارجاع دهی روزنامه ۱۳۹
- ۱۰- ارجاع دهی منابع چاپ نشده: پایان نامه ها و گزارش های پژوهشی ۱۳۹
- ۱۱- ارجاع دهی مقالات در مجموعه مقالات همایش ها ۱۳۹
- ارجاع دهی در داخل متن ۱۴۰
- خودارجاعی (Self Citation) ۱۴۱
- خودسرقتی (Self-Plagiarism) ۱۴۱
- شیوه ارجاع دهی اینترنتی ۱۴۲
- اشتباهات رایج در ارجاع دهی ۱۴۳
- ۱- نادیده گرفتن دستورالعمل نویسندگان ۱۴۳
- ۲- استفاده از منابع سبک قدیمی ۱۴۳
- ۳- استفاده بیشترین از عدم محول از منابع ۱۴۳
- ۴- عدم همخوانی بین شماره سبک در متن و شماره منبع در فهرست منابع ۱۴۳
- ۵- نقل قول ناقص یا اشتباه از منبع موردنظر ۱۴۴
- ۶- به کارگیری بیش از حد منابع خاکستری ۱۴۴
- نمونه هایی از شیوه نامه و قوانین نگارش پایان نامه ها در دانشگاه های ایران ۱۴۴
- شیوه نگارش دانشگاه فردوسی مشهد ۱۴۴
- شیوه نگارش دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوکان ۱۴۸
- شیوه نامه تهیه و تدوین پایان نامه و رساله دانشگاه علمی و کاربردی ۱۵۴
- آیین نامه شیوه نگارش پایان نامه کارشناسی ارشد (دانشگاه خوارزمی) ۱۵۵
- آیین نگارش و تدوین پایان نامه دانشگاه پیام نور ۱۵۹

فصل چهارم:

آمادگی برای دفاع از پایان نامه دانشجویی

- مقدمه ۱۷۱
- مراحل مقدماتی دفاع از پایان نامه ۱۷۲

۱۷۳	نکاتی کلی مربوط به برگزاری جلسه دفاع
۱۷۶	شیوه دفاع از پایان نامه تحصیلی
۱۷۸	نکاتی برای ارائه پاورپوینت در جلسه دفاع از پایان نامه
۱۸۱	فن بیان برای سخنرانی جلسه دفاع پایان نامه
۱۸۱	روش کاخ ذهن
۱۸۱	استفاده از نقشه های ذهنی
۱۸۲	تمرکز در هشت ثانیه
۱۸۲	تمرین ۳ تا ۲۰ دقیقه
۱۸۲	تمرین با صدای بلند
۱۸۲	تمرین با موسیقی
۱۸۳	ضبط صدا
۱۸۳	تمرین پس از خواب
۱۸۳	ارتقای حافظه فعال
۱۸۳	سخت نگیرید و وسواسی نباشید
۱۸۴	شیوه سخنرانی در جلسه دفاع
۱۸۴	اقدامات پس از دفاع (تسویه)

فصل دهم:

نتیجه گیری و پیشنهادها

۱۸۹	نتیجه گیری
۱۹۳	پیشنهادهای
۱۹۵	منابع و مآخذ

مقدمه

در هر کدام از دوره‌های تحصیلات تکمیلی یعنی کارشناسی ارشد و دکتری، برای به پایان رساندن دوره و فراغت از تحصیل، باید پایان‌نامه ارائه شود. در دوره کارشناسی ارشد از کل واحدهایی که دانشجوی باید بگذراند، بسته به مصوبات رشته و دانشگاه، ۴ تا ۶ واحد به پایان‌نامه اختصاص دارد. در دوره دکتری نیز پایان‌نامه یا تز دکتری ۱۸ واحد درسی است که تقریباً نیمی از واحدهایی است که باید در این دوره پاس شوند. این درس در برخی رشته‌ها حتی در دوره کارشناسی نیز با درجه اهمیت کم‌تر وجود دارد؛ پس می‌توان دریافت که پایان‌نامه رنگارش آن اهمیت و نقشی اساسی و تأثیرگذار در تحصیل دانشجویان دارد و ارائه آن لازمه فارغ التحصیلی است و بدون آن، دریافت دانش‌نامه این دوره‌ها میسر نیست.

پایان‌نامه را از نگاهی دیگر نیز باید مورد توجه قرارداد و آن نقش تولیدی و خلاقیت تخصصی این درس است. نباید فراموش کنیم که معمولاً تا زمان نگارش پایان‌نامه، دانشجو نقش مصرف‌کننده دانش دیگران را دارد و آنچه را می‌آموزد، آثار و مطالبی هستند که در حوزه‌های عمومی و تخصصی، بنا بر برنامه‌های درسی و ضرورت‌ها از بزرگان پیشین، برایش تعیین کرده‌اند و این جدی‌ترین موقعیتی است که می‌تواند زمینه فعالیت و مطالعات خویش را آزادانه ترانتخاب نموده، دانش تخصصی و میزان تولیدی خود را از زبان قلم بر صفحه جاری کند و با این کار، تسلط علمی و زبانی خود را به دیگران عرضه دارد؛ پس پایان‌نامه به نوعی هم اولین هنرنمایی و خلق و تولید علمی دانشجو در رشته تخصصی خویش است و براساس همین تازگی و خلاقیت موضوعی آن است که پایان‌نامه‌ها یکی از انواع اطلاعاتی دست اول به حساب می‌آیند.

علاوه بر این، می‌توان به اهمیت بالایی که پایان‌نامه و موضوع آن در سابقه

پژوهشی، زمینه تخصصی و اعتبار علمی دانشجو و موفقیت های آتی وی دارد، اشاره نمود. معمولاً موضوع پایان نامه و گرایشی که به سمت حوزه علمی آن در جریان تحصیلات دانشجو ایجاد می شود، تعیین کننده سمت و سوی تخصصی و علمی فرد در آینده است و چه بسا پیش تر فعالیت های علمی استادان، محققان و پژوهشگران نزدیک به همین موضوع و حوزه ادامه می یابد. از طرفی هم نگارش پایان نامه و طی مراحل آن، شروع جدی پژوهش و کار علمی دانشجویان است و با انجام پایان نامه است که به طور مهارتی و محققانه مراحل مثل انتخاب موضوع، جستجوی منابع، یادداشت برداری، مستند سازی و... را تجربه می کند.

با این توضیحات، به انجام رساندن پایان نامه و گذر از این مرحله پژوهشی، مهم ترین دغدغه برای دانشجویان در دوره های نامبرده است و به دلیل جزئیات و پیچیدگی های متنوعی که این درس دارد، همیشه دانشجویان نگرانی های فراوانی دارند تا در یافتن یک پایان نامه خوب، جگانه باید نوشته شود.

این روزها با توجه به گسترش چشم گیر آموزش عالی به خصوص تحصیلات تکمیلی در کشورمان، بسیاری از اساتید در این مقاطع را می بینیم که برای نوشتن پایان نامه کارشناسی ارشد و بعضاً دکتری نگران و سردرگم هستند و نقطه آغاز کار را نمی دانند. این نگرانی با توجه به گستردگی پذیرش دانشجو در دانشگاه های مختلف و رشته ها و گرایش های دانشگاهی متعدد در دوره های کارشناسی ارشد و دکتری و نیز دوره کارشناسی برخی رشته های فنی و هنری و پایان نامه های حوزه علوم پزشکی، بیش تر اهمیت می یابد.

در این کتاب فرآیند نگارش پایان نامه و جزئیات و ملزومات آن، همراه با مثال هایی گویا، با زبانی ساده و با شیوه ای علمی و متقن تشریح شده است؛ از اولین گام ها یعنی انتخاب موضوع، تدوین پروپوزال و بررسی و مرور پژوهش گرفته تا گردآوری و تحلیل داده ها، نگارش پایان نامه، مستند سازی، دفاعیه و دیگر موارد مرتبط. امید که توانسته باشیم اندکی از دشواری و دغدغه این فعالیت علمی را کاسته و خدمتی در تسهیل

فعالیت‌های پژوهشی و علمی بنماییم و امید داریم نقد و رهنمودهای ارزشمند خوانندگان، بر غنای بیش‌تر کار بیفزاید.

با تقدیم احترام

مؤلفان

www.ketab.ir